

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN
KVALITETS- OCH EKONOMIAVDELNINGEN
INSPEKTIONS- OCH ANALYSENHETEN

SID 1 (19)
2011-03-09

*En skola
i världsklass!*

Utbildningsinspektörer

INGEGERD SALOMONSSON 08-508 33 882
ANN-CHRISTINE VALENTI 08-508 33 634

Rapport från inspektion av Backluraskolan 26-29 oktober 2010

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE	3
OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN	3
BESKRIVNING AV SKOLAN	4
SAMMANFATTANDE ANALYS	4
SAMMANSTÄLLNING AV SKOLANS OLIKA VERKSAMHETERS STYRKOR, SVAGHETER OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN	5
Styrkor	5
Svagheter	5
Områden att utveckla	6
RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE	7
Utveckling sedan den senaste inspektionen	7
Styrning, ledning och kvalitetsarbete	7
Kvalitetsredovisning	9
Kunskaper, utveckling och lärande	9
Förskoleklass	9
Grundskola	10
Fritidshemspersonalens arbete under skoltid	11
Kunskapsresultat	12
Elevhälsa	13
Elever i behov av särskilt stöd	14
Samverkan och övergångar	14
Bedömning och betygssättning	15
Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar	16
Planer mot diskriminering och kränkande behandling	17
Skolbarnsomsorgens specifika uppgifter	17
Fritidshemmens organisation och förutsättningar	17
Verksamheten i fritidshemmen	19
Öppen fritidsverksamhet	19

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE

Inspektions- och analysenheten utvärderar den pedagogiska verksamheten och främjar barns, ungdomars och vuxnas lärande genom att

- granska måluppfyllelsen utifrån nationella och kommunala¹ styrdokument och riktlinjer
- granska hur förskolan/skolan utvärderar sin egen verksamhet
- ge rekommendationer om vad som bör förändras och utvecklas

Vi genomför vårt uppdrag genom att

- läsa material som förskolan/skolan ger oss, men även material från andra källor (ex. från Skolverket)
- intervjua elever/barn, personal och skolläda. Vid granskningen av förskolors verksamhet intervjuas föräldrar i stället för barn.
- observera verksamheten

Vi granskar också förskolors/skolans förmåga att själv utvärdera sin kvalitet. I bedömningen av verksamhetens kvalitet utgår vi även från Skolverkets Allmänna råd om kvalitetsredovisning. Hög kvalitet innebär enligt Skolverkets definition främst att verksamheten utmärks av att den väl:

- strävar mot och uppfyller nationella mål
- svarar mot nationella krav och riktlinjer
- uppfyller andra mål, krav och riktlinjer som är förenliga med de nationella (t.ex. skolplan, lokal arbetsplan och andra lokala planer)
- kännetecknas av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån de förutsättningar man har.²

Efter cirka ett halvt år följs inspektionen upp på olika sätt beroende på skolform.

OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN

Verksamheterna granskas ur ett helhetsperspektiv. Inspektionen fokuseras särskilt på nedanstående områden, men inspektörerna kan även kommentera andra områden om det finns starka skäl till det. De områden som inspekteras är följande:

- Styrning, ledning och kvalitetsarbete
- Kunskaper, utveckling och lärande
- Bedömning och betyg
- Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar
- Skolbarnsomsorgens specifika uppgifter

¹ Vid inspektion av fristående skolor utgår inspektionen endast från nationella styrdokument.

² Från Skolverkets verktyg "BRUK – för kvalitetsarbete i förskola och skola", s 8.

BESKRIVNING AV SKOLAN

Backluraskolan ligger i stadsdelen Hässelby/Vällingby och har grundskola för årskurs 1-5, förskoleklass, fritidshem och öppen fritidsverksamhet. Skolan har cirka 300 elever och ligger i ett radhus- och villaområde nära skog och grönområden. Skolan består av flera skolbyggnader som är samlade runt två gårdar med bra lekplatser och möjligheter till olika bollspel. De flesta eleverna kommer från närområdet men skolan tar även emot elever från andra delar av Västerort. Invånarna i upptagningsområdet har goda förutsättningar ur ett socioekonomiskt perspektiv.

På skolan har idag cirka 20 procent av eleverna annat modersmål än svenska men det finns inga från utlandet nyanlända elever.

Skolan har ingen uttalad profil men satsar till exempel på miljöfrågor och uteaktiviteter i närområdet.

SAMMANFATTANDE ANALYS

Backluraskolan är inne i en förändringsprocess när det gäller organisationen vilket sätter sin prägel på skolans arbete just nu. Skolans ledning har god kunskap om uppdraget inom både skola och skolbarnsomsorg och försöker nu anpassa verksamheten utifrån uppdraget.

Skolan har duktiga pedagoger, en väl fungerande elevhälsoorganisation och eleverna når goda kunskapsresultat. De elever vi pratat med uppger att de trivs och känner sig trygga.

Dock varierar arbetsron under lektionstid. Skolans resultat i stadens brukarundersökning när det gäller bland annat arbetsro och trygghet ligger en bra bit under genomsnittet, särskilt gäller det i årskurs 2. Utifrån detta bör skolan utvärdera resultaten och arbeta för att förbättra arbetsro och trygghet. Skolan bör arbeta fram en gemensam värdegrund som ligger till grund för allt arbete på skolan, skapa gemensamma normer och regler som gäller elever och anställda på skolan.

Skolan bör också vidareutveckla sitt kvalitetsarbete och försöka skapa en tydlig röd tråd inom organisationen. Här ingår även att utveckla samverkan mellan fritidshemmen och skolan. Man bör också utöka användningen av IKT.

Fritidshemmen bör öka de vuxenledda aktiviteterna samt arbeta fram en ny arbetsplan som svarar mot den nya organisationen. Det dubbla uppdrag som fritidshemmen har bör bli definierat och tydligt.

Den öppna verksamheten för elever i årskurs 4-5 fungerar väl och lockar många elever på eftermiddagarna.

SAMMANSTÄLLNING AV SKOLANS OLIKA VERKSAMHETERS STYRKOR, SVAGHETER OCH UTVECKLINGSSOMRÅDEN

Vårt uppdrag som inspektörer är att granska och utvärdera skolans resultat.

Med resultat menar vi skolans förmåga att uppnå och sträva mot de nationella och kommunala målen samt efterleva de riktlinjer och krav som finns i styrdokumenterna. Sammanställningen av styrkor, svagheter och utvecklingsområden som vi gör i detta avsnitt är avsedd att ge en översiktlig bild av vår bedömning av verksamheternas kvalitet. Vi vill dock framhålla, att det inte är möjligt att på ett kvantitativt sätt genom att jämföra sammanställningar i olika rapporter med varandra avgöra hur bra olika enheter är i förhållande till varandra. Det är inte antalet punkter under de olika rubrikerna som avgör det. Jämförelser måste baseras på noggrann läsning av texten vid punkterna.

Våra bedömningar presenteras utförligare under rubriken RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE.

Styrkor

Vår inspektion har visat att skolan har ett antal styrkor, bland annat dessa:

- Kunskapsresultaten på nationella proven är mycket goda.
- Skolans ledning har god kännedom om uppdraget när det gäller skola och skolbarnsomsorg.
- Kvalitetsredovisning och kursplaner är välskrivna.
- Pedagogerna på skolan är engagerade, välutbildade och kunniga.
- Elevhälsoteamet har god struktur och god kunskap om elever i behov av särskilt stöd.
- Skolan har väl utvecklade rutiner för hur övergångar mellan stadier ska ske.

Svagheter

Vår inspektion har visat att skolan har vissa svagheter, bland annat följande:

- Ansvarsfördelningen mellan rektor och biträdande rektor är otydlig.
- Användningen av skolwebb och informations- och kommunikationsteknik, IKT, är låg.
- Eleverna har dålig kännedom om mål och kriterier.
- De skriftliga omdömena saknar kommentarer i respektive ämne och åtgärdsprogrammen är i huvudsak fokuserade på vad eleven ska göra.
- Fritidshemspersonalen deltar inte i utvecklingssamtalen.

- Resultaten i brukarundersökningen är låga.
- Likabehandlingsplanen svarar inte upp mot gällande lagstiftning och förordning.

Områden att utveckla

Vi bedömer att följande utvecklingsområden, som kan utgå från såväl svagheter som styrkor, men även från sådant som vare sig är att betrakta som styrkor eller svagheter, bör prioriteras:

- ***Kvalitetsarbetet***
Kvalitetsarbetet bör vidareutvecklas med bland annat ett tydligt årshjul för hur och när utvärderingar, uppföljningar och analys av resultat ska ske. Allas ansvar för resultaten bör tydliggöras och analysen bör fördjupas. Även omorganisationen bör utvärderas och följas upp kontinuerligt.
- ***Röda tråden F-5***
Skolan bör arbeta för att skapa en tydlig röd tråd i alla dokument och planer som görs, där man ser en tydlig progression mellan årskurserna.
- ***Skriftliga omdömen och ÅP***
De skriftliga omdömena bör förtydligas med en skriftlig kommentar i varje ämne. Åtgärdsprogrammen bör bli tydligare när det gäller skolans ansvar att hjälpa eleverna att nå målen.
- ***Arbetsro och trygghet***
Skolan bör analysera resultaten från brukarundersökningen. Skolan bör arbeta för att förbättra arbetsron under lektioner och tryggheten på skolan.
- ***Värdegrundsarbete***
Skolan bör skapa en tydlig plan för hur skolan som enhet ska arbeta för att svara upp mot uppdraget att främja likabehandling och arbeta mot diskriminering och kränkande behandling. Skolans främjande arbete där alla utgår från samma normer och regler bör vidareutvecklas.
- ***Arbetsplan för fritidshemmens arbete***
Skolan bör skapa en tydlig plan för fritidshemmens uppdrag för skolsamverkan och en meningsfull fritid för barnen.

RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE

Utveckling sedan den senaste inspektionen

Stadens inspektörer besökte Backluraskolan i januari 2004 och då framkom ett antal styrkor som kännetecknade skolan. Bland annat lyfte inspektörerna fram det goda arbetsklimatet som präglades av trygghet, lugn och ro. De svagheter och utvecklingsområden som lyftes fram handlade bland annat om målbeskrivningar, elevernas kunskap om målen, elevernas möjligheter till inflytande, brist på gemensam analys och utformningen av elevens val.

Skolverket besökte skolan 2006 och då framkom följande brister: Skolan gjorde ingen systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i alla ämnen i årskurs 5 och kvalitetsredovisningen uppfyllde inte författningens krav. Följande utvecklingsområden lyftes fram: elevernas kännedom om målen och inflytande, värdegrundsarbetet och likabehandlingsplanen, stödundervisningen och rektors deltagande i EVK, individuella utvecklingsplaner och kvalitetsarbetet när det gällde att koppla elevernas resultat till resultaten av hur eleverna utvecklas i riktning mot strävansmålen.

Skolan har åtgärdat vissa av dessa områden men vissa kvarstår vilket framgår av vår rapport.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Detta område granskas utifrån läroplanen (Lpo 94), förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet och Skolverkets Allmänna råd och kommentarer om kvalitetsredovisning, men även utifrån skollagen, grundskoleförordningen, Skolverkets Allmänna råd för fritidshem samt utifrån Stockholms stads kvalitetsstrategi (ILS) och skolplan för Stockholms stad³. Beträffande ledarskap granskar inspektionen inom detta område främst skolledningens arbete medan övrig personals, främst lärares, ledarskap granskas under Kunskaper, utveckling och lärande.

Rektors förmåga att ta ett tydligt ansvar för kvaliteten och utvecklingen av skolans kärnverksamheter är betydelsefull för en skolas utveckling. I det arbetet ingår ett övergripande ansvar för skolans kvalitetsarbete, att prioriterade mål och åtaganden systematiskt följs upp och utvärderas, att resultaten analyseras och bildar utgångspunkt för utvecklingsinsatser. I detta arbete ska personal, elever och om möjligt även vårdnadshavarna delta.

Vid Backluraskolan utgörs ledningen av rektor och biträdande rektor. Båda kom till skolan 2008 och tog då över efter en rektor som funnits på skolan under lång tid. Personalen är välutbildad och många har funnits på skolan sedan starten på 70-talet vilket gör att många pensionsavgångar har skett eller är nära förestående.

Detta innebär en ny fas i skolans utveckling och det har just genomförts en organisationsförändring där man från att haft två spår F-6 nu har tre arbetslag som är indelade F-1, 2-3 och 4-5. Årskurs 6 har flyttats till närliggande skolor efter ett

³ ILS och stadens skolplan används inte som utgångspunkt vid inspektion av fristående skolor.

beslut i området. Samtidigt med detta har skolan på grund av dålig ekonomi och minskat elevunderlag varit tvungen till stora personalminskningar vilket i första hand skett på fritidshemmen.

Organisationsförändringar är aldrig lätta att genomföra men ofta nödvändiga. Då skolan nyss startat upp den nya organisationen är det mycket som inte fallit på plats och många upplever att det har gått för fort. Man har inte funnit nya samarbetsformer i de nya arbetslagen och har fullt upp med att lära känna alla nya barn. Därför vore det fel av oss bedöma hur väl organisationen fungerar.

Rektor upplevs av personalen som ganska osynlig då han ofta är på möten av olika slag. Eftersom skolan är anslagsfinansierad krävs att rektor ofta träffar ledningen inne på central förvaltning för uppföljning och dessutom går han rektorsutbildning. Biträdande rektor däremot är mer synlig ute i verksamheten. Vår uppfattning är att skolledningen är väl förtrogen med verksamheten. Att finnas ute i verksamheten är dock viktigt, särskilt då man gör en omorganisation. Detta är ett utvecklingsområde för ledningen för att kunna vara de tydliga pedagogiska ledarna som personalen förväntar sig.

Skolans arbetsplan 2009/10 beskriver skolans organisation och de utvecklingsområden man ska arbeta med under året. Skolan har också formulerat åtaganden utifrån nämndmålen. Den nya arbetsplanen för innevarande läsår var inte klar vid vår inspektion.

Vi bedömer att arbetsplanen täcker de områden skolan behöver utveckla och arbeta vidare med.

Skolans lokala kursplaner är väl skrivna men saknar strävansmål. Skolan har dock påbörjat ett utvecklingsarbete där man skriver om målen i matrisform utifrån de tankar som finns i de nya kursplanerna.

Enligt Skolverkets allmänna råd "Kvalitet i fritidshem" är det viktigt att ledningen för fritidshemmet ser till att det finns system och rutiner för att följa upp och utvärdera hur fritidshemmet arbetar i relation till skollagen och läroplanen.

Skolledningen är väl förtrogen med fritidshemmens uppdrag. Genom omorganisationen och färre barn behöver fritidshemmens dubbla uppdrag på nytt sättas på pränt och vi bedömer detta som ett utvecklingsområde.

På skolan finns en arbetsplan för fritidshemmen men den bör skrivas om då den inte stämmer med nuvarande organisation. I våra samtal med personalen framkom att vissa delar av tidigare arbetsplan kan vara användbara och att man inte behöver börja om från början. Skolan bör synliggöra fritidshemmens dubbla uppdrag i enlighet med Skolverkets allmänna råd "Kvalitet i fritidshem" samt i skollagen och gällande läroplan. Skolsamverkan kan se ut på olika sätt men i vanliga fall genomförs den under skoltiden mellan cirka klockan 8.00 och 12.30. Den utgår från att fritidspersonalen i samarbete med lärarna bidrar med sin specifika kompetens för att eleverna ska kunna nå målen på olika/annat sätt. Den andra delen handlar om den verksamhet som fritidshemmen erbjuder barnen för att ge dem stöd i deras utveckling och en meningsfull fritid.

I samband med att man utarbetar en ny arbetsplan för fritidshemmen är det viktigt att utforma tydliga årsmål som är utvärderingsbara. Arbetsplanen bör även vara sammankopplad med skolans och finnas med i skolans kvalitetsredovisning. Vidare bör arbetet mot målen dokumenteras med resultat, analys och åtgärder inför nästa läsår.

Kvalitetsredovisning

Skolans årliga kvalitetsredovisning ska vara ett led i den kontinuerliga uppföljningen av verksamheten. Den ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och vilka åtgärder skolan/fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Den ska även innehålla en uppföljning och utvärdering av skolans planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Backluraskolans kvalitetsredovisning för verksamhetsåret 2009/10 ger en god bild av hur skolan arbetar för att eleverna ska nå målen. Den har en beskrivning av förutsättningarna och åtgärder för utveckling från tidigare kvalitetsredovisning. Därefter följer de åtaganden som skolan tagit fram där man beskriver arbetsätt, uppföljning, resultat och i slutet av varje övergripande nämndmål finns en bedömning och analys. Vissa av åtagandena är dock mål som alla skolor måste uppfylla och här kan kvalitetsredovisningen utvecklas genom att formulera åtagande som är mer specifika för just Backluraskolan.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer vi att Backluraskolans kvalitetsredovisning på ett tydligt sätt visar i vilken omfattning skolan lyckats med de åtaganden som gjorts till utbildningsnämndens mål. De olika verksamheter, förskoleklass, grundskola och skolbarnsomsorg, som bedrivs vid skolan är delvis synliga i kvalitetsredovisningen men förskoleklass och skolbarnsomsorg bör bli än mer synliga både i rubriker och när det gäller specifika mål. I kvalitetsredovisningen finns också en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Kunskaper, utveckling och lärande

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpo 94), Skolverkets Allmänna råd för fritidshem samt Stockholms stads skolplan. Dessutom utgår inspektionen från tydligt bekräftade forskningsresultat med relevans för dessa mål och riktlinjer.

Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger undervisningens inriktning och ska styra all planering av undervisningen genom hela grundskolan. Bland dessa mål anges bland annat att skolan ska sträva mot att eleven utvecklar tillit till sin egen förmåga och tillägnar sig goda kunskaper inom skolans ämnen och ämnesområden för att bilda sig och få beredskap för livet.

Förskoleklass

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Genom förskoleklassen ska övergången från förskola till

grundskola underlättas. Det är därför viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan åren i förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturerna.

Vid Backluraskolan ansvarar två pedagoger för verksamheten i varje förskoleklass. Det finns två förskoleklasser vid skolan och dessa samarbetar intimt med lärarna i årskurs 1. Lokalerna för F-1 är gemensamma med fritidshemmet Pärlan och de är belägna i ett fristående hus på skolgården. Arbetet sker med inriktning mot svenska, matematik och livskunskap. De har även en lekdag utomhus varje vecka i närliggande skogsunge och då har barnen med sig matsäck.

I svenska arbetar man med språklekar till exempel med rim och ramsor enligt Bornholmsmodellen. Barnen har en egen bokstavsbok där de får använda sig av eget skapande. Inom matematiken arbetar man med mönster och former som hänger samman med de matematiska grunderna. Varje vecka har man ”kompissamtal” för att stärka barnen i deras sociala utveckling och samarbetsförmåga.

Under vårt besök arbetade man med att följa upp ett studiebesök hos Friluftsförbundet och deras utbildning ”Hitta vilse”. Det är en positiv stämning i gruppen trots att en del har svårt att vänta på sin tur.

Föräldrakontakten sker genom ett ”lärakännasamtal” i början av hösten som följs upp under våren. Barnen ingår i den övriga fritidshemsgruppen med årskurs 1. Förskollärarna ingår också som en del av fritidshemmens personalstyrka under eftermiddagarna.

Vi bedömer att verksamheten i förskoleklassen är av god kvalitet. Till viss del är verksamheten i den skolinriktad. Pedagogerna bör se över hur man arbetar med leken, skapande, experimenterande och utforskande aktiviteter, där barnen är aktiva i ett konkret lärande.

Grundskola

Vid Backluraskolan sker mycket av undervisningen i olika teman men även traditionell ämnesundervisning förekommer. Målen för de aktuella ämnesområdena finns uppsatta i klassrummen i framförallt årskurserna fyra och fem, medan de yngre eleverna inte var lika medvetna om vad de förväntas kunna efter ett arbetsområde. I våra samtal med eleverna framkom det att de upplever att deras lärare ger dem det stöd de behöver.

Läsning och skrivning är också ett område som skolplanen betonar och inte minst den roll som skolbiblioteket spelar. På Backluraskolan är det en fritidspersonal som ansvarar för biblioteket under sin tid för skolsamverkan, vilket vi bedömer som positivt. Detta gör att eleverna kan få hjälp att hitta böcker som stimulerar deras läsande och på sikt även skrivandet. Skolan har också utarbetat en handlingsplan för hur de ska arbeta för att ge eleverna möjlighet att nå målen för läsning i år tre och fem. Därtill är det flera lärare på skolan som vidareutbildar sig

inom genrepedagogik som de använder i sin undervisning. Läsning är ett prioriterat område på skolan.

Cirka 20 procent av eleverna har annat modersmål än svenska men det finns inga från utlandet nyanlända elever. Eleverna är oftast uppvuxna i Sverige med föräldrar som är tvåspråkiga och talar svenska. I dagsläget är det ingen av eleverna som läser enligt kursplan för svenska som andraspråk. Skolan bör dock utarbeta en plan för hur man ska arbeta med elever som har behov av svenska som andraspråk och studiehandledning så att man har beredskap vid eventuella inflyttningar.

För att höja kunskapsnivån och elevernas intresse betonar skolplanen att undervisningen i matematik och naturorienterade ämnen ska ha hög kvalitet. Inom matematiken sker undervisningen i nivågrupperingar beroende på elevernas behov av stöd. Det finns också en ”matteverkstad”. Vid Backluraskolan finns en tydlig lokal pedagogisk planering för de naturorienterade ämnena för år tre. Skolan har köpt in en hel del laborativt material till NO-undervisningen men det används än så länge i liten omfattning.

Användningen av informations- och kommunikationsteknik ses också som ett viktigt område i skolplanen. Detta är ett område som skolan inte har arbetat med i någon större omfattning. Man har börjat arbeta med skolwebben när det gäller LUS (läsutvecklingsschema) och frånvarorapportering. Datorer används i undervisningen endast i liten omfattning. Detta är ett viktigt utvecklingsområde.

När det gäller elevens val har Backluraskolan tidigare gett eleverna många möjligheter till en ämnesfördjupning i flera ämnen. I dagsläget ges det i bild och musik i form av körsång samt läxläsning. Detta bör man se över så att det även ingår teoretiska ämnen och följer gällande förordning.

Fritidshemspersonalens arbete under skoltid

I dagsläget har fritidshemmen vid Backluraskolan ingen aktuell arbetsplan som tidigare beskrivits under Styrning, ledning och kvalitetsarbete. Vi bedömer det som ett viktigt utvecklingsområde att utforma en sådan. Personalen på fritidshemmen har egen planeringstid varje vecka på fredagar. Genom den omorganisation som nyligen genomförts har fritidshemmens personalstyrka minskat med fyra personer. Vi uppfattar att det finns ett stort behov av att få föra pedagogiska och praktiska resonemang kring sitt arbete där man kan lyfta fram frågor som ”Varför har vi de aktiviteter vi har och vad är syftet med dem?” eller ”Hur kan fritidshemmen vara ett stöd i barns utveckling och lärande?”. Personalen upplever att de behöver stöd och hjälp av rektor och biträde rektor för att kunna strukturera och planera sitt dubbla uppdrag.

Enligt gällande styrdokument ska fritidshemspersonalen bidra med sin specifika kompetens under tiden för skolsamverkan. I dagsläget bidrar fritidspersonalen under skolsamverkanstiden med bland annat drama, livskunskap, arbetar i skolans bibliotek, deltar vid simundervisning med elever i årskurs 2 och 3 samt är rastvakter.

Vi bedömer mot bakgrund av ovanstående att undervisningen vid Backluraskolan i huvudsak är av god kvalitet.

Det behövs, enligt forskning, vissa kompetenser för att lärare framgångsrikt ska kunna bidra till elevernas lärande. Utöver den *didaktiska*⁴ kompetensen, krävs en *relationell*⁵ kompetens samt att läraren ska ha förmåga att *leda arbetet* i klassen. En kunskapsöversikt från Skolverket ”Vad påverkar resultaten i svensk grundskola (2009) styrker ovan beskrivna forskningsresultat.

Vid de lektionsbesök vi genomfört har vi observerat att lärare har ett bra förhållningssätt till sina elever och leder klassen på ett tydligt sätt. I våra samtal med eleverna beskriver de dock att arbetsron inte alltid är den bästa och att man behöver arbeta mera med att förbättra kamratskap, samarbetet i klasserna och på hela skolan. Detta bekräftas av resultaten på stadens brukarundersökning, där både elever (åk 5) och föräldrar (åk 2) uppvisar ett ganska stort missnöje med arbetsron och där resultaten ligger betydligt under genomsnittet för staden. Det uppstår ofta konflikter mellan elever på raster och under lektionstid. Eleverna menar vidare att de behöver lära sig att ta hänsyn och respektera varandra. (Se vidare nedan under Normer och värden.)

Skolan har utarbetat åtta grundpelare för att bli en skola i världsklass. Här beskrivs vikten av att ge eleverna självförtroende, kunskaper, nyfikenhet/vetgirighet, samarbetsförmåga, trygghet, dokumentation av elevernas kunskapsutveckling, utvärdering samt yttre faktorer. Dessa åtta områden bör ge skolans elever bra redskap för att klara framtida utmaningar.

Det är vår bedömning är att skapa arbetsro, bättre kamratskap och samarbete är viktiga utvecklingsområden för Backluraskolan.

Kunskapsresultat

I Skolverkets Allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen, IUP; anges att ”de nationella kursplanerna ska konkretiseras och utvecklas lokalt på ett sådant sätt att det klargörs vad undervisningen ska innehålla och hur den ska utformas för att leda mot de nationella målen.

På Backluraskolan är arbetet med lokala pedagogisk planering i startgrupparna och ett antal medarbetare går just nu på utbildning för att i sin tur sprida tankarna vidare till sina kollegor. Vi bedömer att detta är ett fortsatt utvecklingsområde.

Mål att uppnå beskriver den mininivå av kunskaper som skolan ansvarar för att eleverna ska utveckla. Som stöd för skolornas arbete med att följa elevens kunskapsutveckling finns obligatoriska nationella prov i årskurserna 3, 5 och 9.

<i>Tabellen visar andel elever i procent som uppnår kravnivån i årskurs 3 på NP</i>		
	2009	2010
Svenska/Svenska som andraspråk	98	96
Matematik	91	94

Källa: Skolans uppgifter för 2009 och Stockholm stad för 2010

⁴ Didaktisk kompetens innebär att läraren måste i relation till innehållet i undervisningen ha hög kompetens både i det enskilda ämnet, men även den generella undervisningsprocessen.

⁵ Relationell kompetens innebär att läraren måste besitta kompetens att upprätta en social relation med de enskilda eleverna.

Tabellen, som anger andelen elever som har nått målen på samtliga delprov på nationella proven inom ämnet, visar att resultaten är mycket goda och ligger en bra bit över medelresultatet i Stockholm som är 77 procent i svenska och 70 procent i matematik.

I årskurs 5 redovisar Skolverket resultaten på respektive delprov som ingår i de nationella proven för varje skola. Resultaten för Backluraskolan framgår nedan.

<i>Tabellen visar andel elever i procent som uppnår kravnivån i år 5</i>				
2010	Backluraskolan	Totalt i urvalet		Kommunala skolor, Sthlm
		Antal elever	Andel som nått kravnivån	Andel som nått kravnivån
Ämne	Delprov			
Engelska	Samtala/tala	60	93	89
Engelska	Lyssna/förstå (skriva)	60	87	87
Engelska	Läsa/förstå (skriva)	60	97	91
Engelska	Skriva	60	93	90
Matematik	Miniräknare, räknesätten	60	98	92
Matematik	Längd, area, skala	60	87	86
Matematik	Tid, statistik	60	98	92
Matematik	Räknemetoder	60	95	88
Svenska	Läsa, förstå litterär text	60	95	84
Svenska	Läsa, förstå sakprosa	60	98	89
Svenska	Skrivuppgift, berättande	60	95	86
Svenska	Skrivuppgift, förklarande	60	95	85
Svenska	Läsa, samtala	60	100	87

Källa: Stockholm stad

Resultaten från de nationella proven i årskurs 5 visar att eleverna, både pojkar och flickor, är mycket goda och ligger över genomsnittet i alla delprov.

Resultaten för 2009 var också goda utom i engelska – samtala och lyssna. Detta har skolan nu tagit fasta på och bland annat startat mindre konversationsgrupper i engelska under lektionstid.

På Backluraskolan görs även årliga sammanställningar av resultaten i övriga ämnen och årskurser vilket är positivt.

Vår bedömning är att kunskapsresultaten på skolan som helhet är goda.

Elevhälsa

I Backluraskolans elevhälsoteam ingår biträdande rektor, rektor vid behov, skolsköterska, specialpedagog och skolpsykolog. Teamet har utarbetat en elevhälsoplan för att beskriva gruppens arbete och tydliggöra ansvarsfördelningen mellan arbetslaget och teamet. Arbetet följs upp kontinuerligt och varje läsår inleds med en heldag där man analyserar föregående år och planerar för kommande. Skolan har utvecklat ett system för att identifiera vilka elever som har behov av stödinsatser. Bland annat används ett antal olika screeningar redan i

förskoleklassen. I övriga årskurser görs screeningar i första hand i svenska men även i matematik vid behov.

Skolsköterskan träffar alla sexåringar och har även elevhälsosamtal i årskurs 4. Skolpsykologen stöttar dels föräldrar men även lärare och går in och gör klassobservationer för att i sin tur kunna ge läraren handledning.

På skolan finns inga elever med fysiska handikapp men några med neuropsykiatriska diagnoser av olika slag. Dessa elever får stöd utifrån sina behov.

Vid elevhälsoteamets veckovisa möten behandlas elevhälsofrågor i enlighet med det ansvar som teamet har. Beslut som fattas vid mötena dokumenteras och när behov så föreligger genomförs elevvårdskonferens. Denna leds alltid av rektorn.

Vi bedömer att skolan har mycket god kunskap om vilka elever som har behov av särskilt stöd och insatta åtgärder utvärderas kontinuerligt.

Elever i behov av särskilt stöd

Om det framkommer att en elev kan vara i behov av särskilt stöd ska behovet utredas och ett åtgärdsprogram upprättas i vilket skolan beskriver de insatser som ska göras.

För berörda elever upprättas åtgärdsprogram och Backluraskolan har valt att använda Stockholms egen mall. Vi har tagit del av ett urval åtgärdsprogram och kan konstatera att dessa har varierande kvalitet. De kan utvecklas ytterligare när det gäller att dels göra en mindre pedagogisk utredning som grund och att i högre utsträckning även titta på vad som kan göras på grupp- och organisationsnivå. Några elever på Backluraskolan har bedömts ha behov av studiehandledning på modersmålet och de får också tillgång till detta.

Skolans specialpedagog arbetar dels med enskilda elever, dels med grupper men också med handledning av personal. Hon har bland annat ett läs- och skrivprojekt som heter Skynda långsamt som sätts in vid behov och sker i samverkan mellan skola och hem. Utöver detta har även lärarna i de praktiskt-estetiska ämnena några timmar till förfogande för att ge stöd utifrån sin kompetens vilket är väldigt positivt.

Vid behov kallar rektor till elevvårdskonferens (EVK) och fritidshemmens personal deltar alltid vid EVK om barnet är inskrivet på något av fritidshemmen vilket är positivt.

Vår bedömning är att elever i behov av särskilt stöd får stödbehovet väl tillgodosett men att åtgärdsprogrammen kan utvecklas genom att bland annat redovisa vad som kan göras på organisations- och gruppnivå för att stödja eleven.

Samverkan och övergångar

Det finns en tydlig handlingsplan för hur inskolning från förskolan till förskoleklassen ska ske vid Backluraskolan efter att föräldrarna har gjort sitt skolval. Det börjar med ett informationsmöte för föräldrarna i början av året. Därefter görs ett förslag till gruppsammansättning samt när överlämningsamtal ska ske där fokus är på barnets starka sidor. Under maj månad bjuds barnen in till

en inväpningsvecka för att lära känna sina blivande klasskamrater och det är även ett möte för föräldrar. Föräldrar med barn i behov av särskilt stöd uppmanas av förskolechefen att i god tid ta kontakt med skolan. Skolans EHT blir kallad till möten på förskolorna. Det sker även återkoppling från förskoleklass till förskolorna för hur det gått för barnen samt hur grupsammansättningen har fungerat.

För barnen i förskoleklass till årskurs 1 har lärarna ett ”lära-kännasamtal”, för eleverna i årskurs 3 till 4 har man en hel veckas inskolning under våren. Det finns även ett väl utarbetat samarbete med skolor i området för eleverna som går till Hässelby Villastads skolan eller Trollbodaskolan från årskurs 5 till 6.

Det finns även en plan för övergång från fritidshemmen till fritidsklubbens frivilliga verksamhet. Enligt vår bedömning har Backluraskolan väl utarbetade rutiner för hur övergångar ska ske.

Bedömning och betygssättning

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpo 94), Skolverkets Allmänna råd om likvärdig bedömning och betygssättning och Handlingsplan för rättssäker och likvärdig betygssättning samt utifrån Stockholms stads skolplan. Granskningen av bedömning och betyg ska ske på ett sådant sätt att det framgår att området i teori och praktik är nära kopplat till området Kunskaper, utveckling och lärande. I detta avseende utgår granskningen också från vissa allmänt accepterade forskningsresultat.

De skriftliga omdömen som upprättas inför utvecklingssamtalen ska ha en formativ funktion, vilket innebär att de beskriver såväl vad eleven kan och vad som eleven behöver utveckla vidare och hur detta kan stimuleras. Forskare, som exempelvis Paul Black och Dylan William⁶ har också visat att formativ bedömning leder till bättre resultat. För svagpresterande elever blir resultaten enligt forskningen signifikant bättre. Att eleverna involveras i bedömningsprocessen har också visat sig ha effekter på lärandet.

De skriftliga omdömena är en del av den individuella utvecklingsplanen (IUP) och ska upprättas i alla ämnen som eleven fått undervisning i. Som stöd vid upprättandet av de skriftliga omdömena använder inte skolan det material som finns att tillgå på skolwebben utan har sitt eget material. Eleverna är involverade i bedömningen i ökande grad med stigande ålder, då de även får lära sig att leda sitt eget utvecklingssamtal.

I samband med utvecklingssamtalen upprättas den framåtsyftande planeringen i elevens IUP. Den ska innehålla realistiska målsättningar för eleven och konkret beskriva vilka insatser som ska göras av skolan och vad elev och vårdnadshavare kan göra för att eleven ska ha framgång i skolarbetet. Planeringen bör uttrycka positiva förväntningar på eleven och utgå från elevens förmågor och starka sidor.

⁶ Black, Paul och William, Dylan, In the black box: raising standards through classroom assessment (1998)

Skolan har en utförlig plan för hur arbetet med IUP ska gå till. Innan samtalet skickas det skriftliga omdömet hem till föräldrarna. Detta ligger sedan till grund för samtalet och den framåtsyftande delen av IUP:n som skrivs tillsammans med förälder och elev vid samtalet. I IUP:n ingår även sociala mål. Den skriftliga informationen bör dock kompletteras med en skriftlig kommentar i varje ämne.

Fritidshemspersonalen genomför inte egna samtal och deltar inte heller i skolans utvecklingssamtal kring barnens trivsel, lärande och utveckling annat i undantagsfall.

Vår bedömning är att planen för arbetet med såväl de skriftliga omdömena som den framåtsyftande delen av elevernas IUP är mycket väl fungerande. Skolan bör dock komplettera med en skriftlig kommentar i varje ämne i det skriftliga omdömet. Dessutom bör man arbeta för att göra det möjligt för fritidshemspersonalen att delta i utvecklingssamtalen.

Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar

Detta område granskas utifrån skollagen och diskrimineringslagen (2008:571) samt Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling, men även i hög grad utifrån läroplanens (Lpo 94) värdegrund och dess avsnitt Normer och värden samt utifrån allmänt accepterade forskningsrön med relevans för området.

Diskrimineringslagens krav är att skolorna ska bedriva ett främjande arbete som syftar till att stärka respekten för allas lika värde. Det arbetet ska omfatta alla diskrimineringsgrunder och utgöra en naturlig del i den dagliga verksamheten.

Det förebyggande arbete som anges i skollagen syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. För att skolans arbete ska vara förebyggande krävs att insatserna bygger på en kartläggning av vilka behov som finns på skolan. Utifrån vad denna kartläggning visar ska mål för årets arbete formuleras.

Skolan har trivselregler, man arbetar med kompisamtal, flick- och pojkgrupper har samtal kring genus och i årskurs 4 och 5 sker samtal kring värdegrunden på klassrådet. Det finns dock ingen gemensam planering för hur arbetet med värdegrunden och likbehandlingsarbetet ska bedrivas.

Brukarundersökningen, som numera genomförs årligen, innehåller bland annat frågor om elevernas upplevelse av trygghet och trivsel. I undersökningen 2010 uppgav föräldrarna till eleverna i årskurs 2 att bara 54 procent av eleverna kände sig trygga. Medelvärde i Stockholm är 82 procent. I årskurs 5 upplever 78 procent att de är trygga. Där ligger medelvärdet i Stockholm på 88 procent. Även resultaten från 2009 låg under stadens genomsnitt.

På motsvarande sätt är årskurs 2-föräldrarna i hög grad missnöjda med stämningen på skolan, med att barnen har blivit utsatta för slag eller trakasserier eller känt sig illa behandlade av andra barn på skolan. Resultaten för årskurs 5, där eleverna har svarat, är bättre men ligger ändå tydligt under genomsnittet för staden.

Motsvarande resultat i brukarundersökningen 2009, som då genomfördes i årskurs 3 och 6, låg också tydligt under stadens genomsnitt.

I våra samtal med eleverna framkom ändå att de upplever sin skola som trygg för det mesta och att man trivs. Man får vara som man är. Det kan dock förekomma bråk och stök på raster och även i klassrummen ibland. Eleverna upplever att de vuxna tar tag i saker som händer men ibland kan det bli på fel sätt vilket gjort att vissa gått till rektorn direkt.

Med tanke på de låga resultat som skolan får i brukarundersökningarna bedömer vi att skolan bör arbeta fram en gemensam värdegrund som alla ställer sig bakom och där alla inser att arbetet med värdegrundsfrågor angår alla oavsett vilken uppgift man än har på skolan.

Planer mot diskriminering och kränkande behandling

Enligt lagstiftningen ska skolan skriva två planer; en likabehandlingsplan som utgår från diskrimineringslagen och en årsplan mot kränkande handlingar som utgår från skollagen, kap 14 a. Planerna kan skrivas ihop till en, men det ska tydligt framgå vad som är vad.

Skolans plan beskriver de arbetssätt som finns på skolan för att förebygga diskriminering och kränkande behandling. Kartläggningar finns men redovisas inte i planen och ligger inte till grund för kortsiktiga mål för läsåret. En kartläggning av den yttre miljön är planerad. Det finns en konsekvensstege som beskriver hur skolan arbetar om en elev inte följer skolans trivselregler.

Vi bedömer att Backluraskolans likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling bör vidareutvecklas då den saknar viktiga delar som bör finnas med för att svara upp mot den lagstiftning som finns. Bland annat saknas vilka rutiner skolan har om en vuxen kränker en elev. Vi har rekommenderat skolan att följa den lathund som grundskoleavdelningen tagit fram för att vara säkra på att få med alla olika moment.

När planen sedan är klar är det viktigt att den implementeras hos alla – personal, elever och föräldrar.

Skolbarnsomsorgens specifika uppgifter

Detta område granskas utifrån de mål, riktlinjer och kriterier i de ovanstående avsnitten som är relevanta samt utifrån skollagen, Skolverkets Allmänna råd för kvalitet i fritidshem och Skolverkets Allmänna råd för öppen fritidsverksamhet. Detta område är uppdelat i ett antal specificerade avsnitt.

Fritidshemmens organisation och förutsättningar

I skollagen fastställs att barngrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek och att verksamheten ska utgå från varje barns behov. Läroplanen tydliggör ansvaret för varje enskilt barns utveckling och lärande.

Både öppning och stängning av fritidshemmen sker på avdelningen Pärlan där barnen i F-1 är placerade. Öppettiderna utgår från föräldrarnas behov av tillsyn och omsorg när de arbetar eller studerar.

Fritidshemmens lokaler är till stor del av god standard och i huvudsak väl anpassade för den verksamhet som bedrivs. På en av avdelningarna bör ljudmiljön förbättras för att det ska vara en godtagbar arbetsmiljö för både barn och personal.

Strax innan barnen avslutar sin skoldag går en av fritidspersonalen in till klasserna för att berätta vilka aktiviteter de kan välja att delta i under eftermiddagen.

Utemiljön vid Backluraskolan är väldigt inbjudande med två skolgårdar och närliggande grönområde. På skolgården finns många olika slag av klätterställningar, gungor, balanslek och bollplaner. Mellanmålet äts i skolans matsal mellan klockan 14.00 och 15.00 och därefter börjar de organiserade fritidsaktiviteterna.

I tabellen nedan redovisas antalet barn i grupperna samt antalet personal på fritidshemmen beräknat i årsarbetare.

1. Avdelning	2. Åldersgrupp	3. Antal barn	4. Antal årsarbetare: fritidspedagoger förskollärare eller likvärdig	5. Antal årsarbetare: barnskötare övrig personal	6. Antal anställda kl. 14-16	7. Summa
Pärlan består av två fritids-avd. för F-1.	F-1	100	5	3	7	8
Opalen fritidshem för årskurs 2	2	47	2	1 (+ 1 elevass. för barn i behov av särskilt stöd)	3	3
Opalen fritidshem för årskurs 3	3	50	1	1	2	2
(+ fritidsklubbsbarn åk 4-5)	4-5	72	1	1	2	2
Totalt		269	9	6 (+ 1 elevassistent)	14	15

Antal barn/ personal: Nyckeltal för all fritidsverksamhet är 17,9 barn per personal. Beräknar man endast F-3 har man 15,2 barn per personal. (jämförelse med Stockholms stad ht 2009: 16,8)

Andel fritidspedagoger eller motsvarande: 56,2 procent (jämförelse med Stockholms stad ht 2009: 36 procent)

Av tabellen framgår att Backluraskolan totalt sett har en hög andel utbildade fritidspedagoger och förskollärare vilket ger bra förutsättning för att öka kvaliteten i verksamheten.

Det finns två arbetslagsledare som ansvarar för var sitt arbetslag där fritidshem ingår, Pärlan för årskurs F-1 respektive Opalen för årskurs 2-3. Ytterst ansvarig är rektor.

Verksamheten i fritidshemmen

Enligt skollagen är skolbarnsomsorgens uppgift att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen. Verksamheten bör ge barnen en stimulerande, utvecklande fritid som är varierad och utgår från barnens behov och intressen, samt stödja deras fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling.

Fritidshemmen vid Backluraskolan erbjuder olika verksamhet beroende på ålder. På fritidshemmet Pärlan är barnen i F-1 placerade. De får vara med om en stationsinriktad verksamhet med bland annat rörelse av olika slag, spel och skapande. Under eftermiddagens aktiviteter har varje personal på Pärlan en tydlig ansvarsfördelning mellan sig för en mindre barngrupp.

Fritidshemmet Opalen består av två avdelningar för årskurserna 2 och 3 som är åldersindelade. Opalen har sina lokaler inrymda i intilliggande klassrum och tillgång till några mindre rum för konstruktionslek samt ett samlingsrum med köksutrustning för pyssel. Det finns även ett gemensamt rum med pingisbord som båda avdelningarna kan turas om att vara i. Alla fritidshem har även möjlighet att boka in sig i skolans idrottssal. Båda grupperna bedriver även mycket av sin verksamhet utomhus i närliggande parker eller i skogen.

Varje avdelning har på måndagar en kortare samling där de pratar med barnen om föregående veckas verksamhet och vad som kommer att ske innevarande vecka. Barnen bör dock ges större möjlighet att få vara med och påverka verksamhetens innehåll. Vi bedömer vidare att fritidshemmet bör sträva mot en mer varierad verksamhet där personalen inspirerar och utmanar barnen på olika områden. Balansen mellan styrda aktiviteter och fri lek bör förbättras så att barnen exempelvis får prova på för dem nya aktiviteter. Detta bedömer vi som ett utvecklingsområde i samband med kommande arbetsplan.

Öppen fritidsverksamhet

Den öppna fritidsverksamheten för eleverna i årskurs 4 och 5 kallas för "Klubben". På Klubben kan barnen köpa mellanmål för en symbolisk summa. Det råder en trevlig och gemytlig stämning mellan de vuxna och barnen. Verksamheten är frivillig och det kommer och går barn hela tiden, några stannar medan andra är på väg till egna aktiviteter.

Den verksamhet som erbjuds på klubben är att man kan pyssla, spela spel, pingis och delta i innebandy eller andra rörelseaktiviteter som kräver större ytor. Här finns även utrymmen för att bara sitta och prata med sina kamrater.

Vi bedömer verksamheten som väl fungerande och det är positivt att den har lyckat fånga upp de flesta av eleverna i årskurs 4 och 5.

Stockholm 2010-12-10

Ingegerd Salomonsson

Ann-Christine Valenti